

MOSHE BRANDSDORFER

RABBI OF
HEICHAL HORO'OH
JERUSALEM

3 ZONNENFELD ST. TEL. 972-2-5322775
HOME: 972-2-5370033

משה בראנדסדורפר

אב"ד ור"מ היכל הוראה ירושלים

נשיא בתי ההוראה "היכל הוראה" בארץ הקודש
מיסוד אאמו"ר מרן היקנה בשם זי"ע

מחבר ספרי "היכל הוראה" תשובות והוראות
פניה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד יום חמישי י"א אייר כ"ו למ"סמונים תשע"ו לפ"ק

אל הוד כבוד הגאון העצום שר התורה לו דומיה תהילה

מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א ראב"ד דפעי"ה ק ירושלם תובב"א,

יאר"ך ה' ימיו בטוב ובנעימים, עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים, ובימיו ובימינו נזכה לבנין הבית במרום הרים.

אחדשה"ט של מעכ"ת הרמ"ה ואחר הקידה חמש מאות ובקשת המחילה הריני בזה לדון לפניו בקרקע אודות השאלה העומדת ברומו של עולם ההלכה בדלקות הנגרמות במקום צומת הגידין כתוצאה מהזרקה בשוק בצורה לא נכונה ולא מדוייקת שכתוצאה מזה נגרמת דלקת [הנקרא בשפת הוטרנרים 'צלקת' או 'נימוק הרקמות' או 'בשר מת'] והיות שלאחרונה שינו את אופן ההזרקה וכמו כן את החומר שממנו עושים את החיסון שהוא חומר חריף ולכאורה יש לחוש לטריפה, וכתר"ה שליט"א כבר האריך בנדון זה במכתבו מיום ה' אדר ב' ש.ז.

והנה בודאי לא הייתי מרהיב עוז בנפשי ליכנס בדין ודברים עם מעכ"ת שליט"א, אך היות ושמעתי דיבת רבים שחלשה דעתו של כתר"ה מרן רבינו הראב"ד שליט"א על זה שבבית מדרשינו היכל הוראה אני מורה על ריעותות אלו שהן טריפה כדעת אאמו"ר זצוק"ל כמו שפסק להלכה בשו"ת קנה בשם ח"א סימנים מז-מט וחלק ב סימן מ' והוא על פי מה שכתב הרמ"א להדיא ביו"ד סי' נו ס"ט וז"ל: "ואנו אין בקיאים בבדיקת צומת הגידין של עוף, משום דקשה לבדוק ובקל הוא נטרף, ולכן בכל מקום דאיכא מכה במקום צומת הגידין אפילו אינו רק נפוח ונצרר הדם, מאחר שהיה צריך בדיקה ואין אנו בקיאים בעוף, הוא טריפה", עכ"ל. וכן ראיתי בהנהגת קדשו כשהייתי נלוו אליו לבית המטבחים שהיה מורה בבית המטבחים והן הן ההוראות שנתן לי בפרטות כשעמדתי על משמרת ההשגחה בבית המטבחים שכל שאלה כעין זו [אם יש לקותא בגוף הבשר לבד במקום צומה"ג] אין מקום להתירא וצריכים להשליכן לטריפות כי רבינו הרמ"א כבר סגר עלינו את הדרך שאין אנו בקיאים בצומת הגידין, (וביתר ביאור: היות ויש בעוף ט"ז גידים וכמה מהם נעלמות מעינינו והם כעין שערות קטנות בתוך הבשר ואין אנו בקיאים לראותם ולבדוק האם נלקו מחמת הריעותא בבשר, וכדלהלן) ועל פי הוראתו נהגו במשחטה של קהל עדתינו להשליכם לטריפות בלא שום הוראת היתר.

ואחר שראיתי דברי כתר"ה והדר"ג שליט"א בתשובה זו אשר לענ"ד לא זכיתי לירד לסוף דעתו הרמה בנדון זה ובפרט לאור הוראות אאמו"ר זצוק"ל שעל פיהן העמידו פעיה"ק ירושלים תו"ב את משמרת הכשרות, דלכאורה יש מקום לדון בדברי כתר"ה שליט"א, ואבוא על סדר דב"ק.

[א] כתר"ה שליט"א כתב: דכל שלא נמצא בגידים עצמם שום שינוי הרי נקרא שינוי מראה, ולפי זה דוקא כשהרקבון בגידין עצמן הוא נקרא ריעותא שעליה כתב הרמ"א שאין אנו בקיאים משא"כ כשהרקבון נמצא בבשר החופה את הגידים אין זה נקרא ריעותא, עכת"ד שליט"א.

ולכאורה מדברי אאמו"ר זצוק"ל לא נראה כן שהוא זצוק"ל כתב (בתשו' קנה בשם ח"א סימן מז ד"ה והנה) וז"ל: דברקבון ממש כמו "מיחוי בשר" (אפילו כשנראה הגידים שלמים, כדלהלן) בכחאי גוונא אני נוהג להטריף בלי שום התחכמות וכסתימת דברי האחרונים. ועל זה הוסיף ביתר ביאור בסימן שלאחר זה (סימן מ"ח ד"ה ועוד הרי) וז"ל: דאין אנו יכולים לסמוך על מה שאנו מוצאים כמה מהגידין שאנו מכירים אותם שהם שלמים ובריאיים בלי שום לקותא, דיש חשש אולי נלקה אחד מהגידין שאין אנו מכירים אותם, ע"כ. ודעתו ברורה שזה נקרא ריעותא ממש ולא שינוי מראה.

[ב] עוד כתב כתר"ה מרן שליט"א: אפילו לקותא חזקה שנדבק לגידין, באם מקלפין בעדינות ובמומחיות את הלקותא ניכר היטב שהגידין בריאין לגמרי, עכ"ל כתר"ה שליט"א.

ועל נדון זה כבר ביאר אאמו"ר זצוק"ל בספרו מדברי הפוסקים (שו"ת קנה בשם חלק ב' סי' מ' סוף אות ב') וז"ל דאפילו אם הריעותא שבמקום צומת הגידין עוברת על ידי הדחה ולא נשאר שום רושם מהריעותא עדיין הוא נשאר בטריפותו "אע"פ שלא ניכר שם ריעותא בהגידין עצמן", עכד"ק. וכל שכן בג"ד שאינו עובר בהדחה אלא בקילוף דודאי נשאר בטריפותו.

[ג] עוד כתב כתר"ה מרן שליט"א דזה שמטריף הרמ"א באם יש ריעותא במקום צומת הגידין היינו דוקא באופן שיש חשש שמקור הריעותא היא מצומת הגידין אבל כאן מקור הריעותא הוא מדלקת קלה ולאחר הרבה בדיקות נתברר שזה אינו מטריף את הגידין, עכ"ל מרן שליט"א.

ולא זכיתי להבין ד"ק דמנ"ל דכוונת הרמ"א היא דוקא באופן שיש חשש שמקור הריעותא היא מצומת הגידין וגם מש"כ לחלק בין לקותא קלה ללקותא חזקה דהרי כתב הפרמ"ג (בשפ"ד סק"א ובשב"ז סק"ח) רקבון במקום צוה"ג בסתם ולא חילק בין רב למעט דבכל גוונא יש להטריף ובעצמות יוסף (ענף ג סעיף א) כתב דאם רואה שהבשר נרקב ונלקה במקום צוה"ג אפילו רק מעט בשר נרקב ונימוח הוי טריפה דכן משמעות לשון כל הפוסקים דגבי רקבון אפילו נרקב מעט ונלקה במקום הגידין חיישינן אולי נתקלקלו הגידים, ע"כ. הרי דאפילו נרקב מעט במקום צוה"ג וגם כשלא נגע בגידין עצמן שהרי כתב דחיישינן אולי נתקלקלו הגידים משמע דהרקבון הוא בבשר שבמקום צוה"ג ולא בגידין עצמם, ועל זה כתב הרמ"א דאין אנו בקיאים.

ויותר מזה מבואר בדברי אאמו"ר זצוק"ל (שם אות ג ד"ה אלא) וז"ל: דאין אנו בקיאים להבחין אם שלטה החולי בצומת הגידין דבבשר ניכר החולי טפי מבצומת הגידין עצמו וכיון דשלט החולי סביב הגידין חיישינן ג"כ להגידין עצמן, (אפילו כשנראים הגידין שלמים ובריאיים כנ"ל, ושזהו דעת הרמ"א) עכ"ל ק.

[ד] גם מש"כ בסוף דבריו דדוקא אם בפנים בלוי לגמרי הוא נטרף לא זכיתי להבין ד"ק דהרי מש"כ הפרמ"ג (בשפ"ד סק"א ובמשב"ז ס"ק יח) דבשינוי מראה בלבד אין להשחית ממון ישראל בחינם (וע"כ יש לעיין אם נרקב גם מבפנים). היינו דוקא בשינוי מראה בלי שום ריעותא אבל כשיש ריעותא ואפילו ריעותא קלה ובלוי קצת כבר הוכחנו לעיל באות ג' דברקבון במקום צומת הגידין אין לחלק בין רב למעט.

וראיתי שיש שרצו לתלות באילן גדול במה שנהג אאמו"ר זצוק"ל לקלף הליחות שהיתה אדוקה על הגידין ולא היה חושש למה שכתב הרמ"א דאין אנו בקיאים בצוה"ג כיון שאין זה ריעותא גמורה, זה ודאי אינו דומה לני"ד, דשם מיירי בליחה הטבעית שנמצאת לפעמים על הגידין ואין שם שום מיחוי בשר וגם אין חשש לנרקב הבשר מצד פעולה חיצונית וכדו' כל שהיא, ובכה"ג דעתו מבוררת דאין כאן ריעותא כלל, (וגם ע"ז הנהיג לבדוק בכל עוף ועוף ע"י משמוש בבשר שכנגד מקום צוה"ג האם נתקשה הליחה הטבעי שאז גם הטריפו משום ריעותא) ועל זה כתב (קנה בשם ח"א סימן מז) וז"ל "והנה בהשאלות המצויות אצלנו לא נמצא בדרך כלל רקבון ממש כמו מיחוי בשר, דבכהאי גוונא אני נוהג להטריף בלי שום התחכמות אלא שנמצא במקום צומת הגידין כמו ליחה נקרשת נוטה ללבן (ליחה טבעי והיא כשומן המצטבר על הבשר ונתקשה, ולא מחמת דבר הגורם מחמת מכה או זריקה) וקשה והוא נראה גם כן בעין בשר מקולקל והבדיקה בזה אינו אלא לראות ולעיין אם הליחה מתגרד בקלות מעל הגידים ואינו אדוק בתוך אחד מהגידים בכהאי גוונא הנני מכשיר אותם כיון שאין שם רקבון ומיחוי בשר, ואם הליחה כבר נתקשתה על הגידין בודאי אין להכשיר עכ"ל, וסברתו היתה שכשהוא נקלף בקלות זה אינו ריעותא כלל שהרי אין זה סימן לריעותא אלא שזה טבעו, ואפילו בזה בליחה טבעית אם התקשתה הליחה לא הכשיר וכל שכן בנדון דידן שאין זה ליחה טבעית אלא דבר חיצוני שגורם לרקבון ומיחוי בשר בזה ודאי שאף שהגידין עצמם שלמים לא היה מכשיר אותם וע"פ הוראתו הניחם הבדקים בצד הטריפות.

[ה] גם מה שכתב מעכת"ה שליט"א שהמליחה מקלקלת הגידין ולכן אין מקום לטענת המעוררים על הגידין שנראה חתוכים בזיגוג' שהם ראו העוף לאחר המליחה ואילו קודם המליחה באמת אין רואים חיתוך כזיגוג, לא זכיתי להבין דבריו חדא דמתוך מאות העופות שהביאו לבית מדרשינו ראיתי הרבה עופות שהיו קודם המליחה ואעפ"כ היה חיתוך הזיגוג בגידין שלהם, ותו אפילו נניח דיש חילוק בין קודם המליחה לאחר המליחה מ"מ הרי חזינו להדיא דעד לאחרונה על אף שהזריקו בשוק כמעט ולא היתה מצויה תופעה זו ורק לאחרונה אנו מוצאים אותה (היות והמזריקים הפסיקו לדייק במקום ההזרקה שיהיה בחלקו העליון של השוק דוקא ולא כבימי אאמו"ר זצ"ל שאז היו המזריקים מומחים במלאכתם ולא תאיילנדים העובדים בעלות נמוכה ובאמת שגם בימי אאמו"ר זצוק"ל לפני כשלישים שנה שפעם אחת אירע שהיו הרבה שנמצא על השוק שלהם ריעותא זו והבין שכנראה אלו שבצעו את ההזרקה לא עשו מלאכתם נאמנה מיד פסל את כל המשלוח והפסיק את השחיטה כמו שהעיד הגר"ד שווימער שליט"א בתשובתו), ועוד שדוקא נמצא הזיגוג ברגל שבה הזריקו (בדרך כלל רגל ימין) וזו הוכחה ברורה שעל אף שעכשיו קודם המליחה אנו רואים את הגידים שלמים מכל מקום החומר של הזריקה כבר פעל את פעולתו ועוד שהרי בעופות האחרים גם אחר המליחה אנחנו לא נתקלים בתופעה זו של הזיגוג ורק בעופות אלו פעלה המליחה הרי להדיא שהחומר יש לו השפעה על הגידין עצמן ואפילו כשהם שלמים עכשיו זה לא הוכחה לכשרותם כי הלקותא במקום צוה"ג וודאי לא עדיף ממכה או מנפיחות שעליה הורה הרמ"א שאין להכשיר כיון שאין אנו בקיאים.

והנה יש בודקים מעדתינו שמראים לרבנים הבאים לראות מעשיהם שמגרדים הריעותא מן הגידים עם סכין בקל ורואים שהגידים נמצאים בשלמותם ובאמת דאין זו הוכחה כלל וטעות היא בידם שהרי אחר ששם ריעותא עליה לא תועיל הגרידה אף אם למראית העין הגידים שלמים שכן לדברי הרמ"א אין אנו בקיאים בזה ויותר מזה כבר הוכיח אאמו"ר זצוק"ל בקנה בשם ח"ב סימן מ (אות ב ד"ה לפי"ז) מדברי הפוסקים דאעפ"י

שהריעותא עוברת ע"י הדחה ולא נשאר שום רושם מהריעותא עדיין הוא נשאר בטריפותו וזל"ק: "אעפ"י שלא ניכר שום ריעותא בהגידין עצמן", כיון דגם מעיקרא לא היה הטריפות בזה מחמת הכרת הריעותא בהגידין עצמן אלא דמחמת הריעותא שבסביבות הגידין חיישינן גם על הגידים, וא"כ מה בכך שהריעותא עברה על ידי ההדחה במים עדיין החשש שהיה על הגידין מעיקרא במקומו עומד ופשוט הוא, עכ"ל"ק. הרי להדיא דאף ריעותא העוברת ע"י הדחה לא מהני העברתו וכל שכן בעופות אלו שהבודקים מסירים הריעותות בסכין מעל הגידים שלא הועילה העברת הריעותא ומי התיר לבודקים אלו להורות לרבים דכיון שאחר הסרת הריעותא נראה הגיד כתיקונו הוא כשר למהדרין ואדרבה הדבר ברור שאם יש ריעותא זה מחייב בדיקה וכיון שלדברי הרמ"א אין אנו בקיאים בזה אי אפשר להכשירו, ובפרט שהדבר פשוט וברור בכל גופי הכשרות פה אה"ק שכל ריעותא שיש בצומת הגידין וכן בריעותא כזו שאנו דנים עליה אין הם מכשירים בשום אופן ואין שוחטים את העופות, ועיין בספר עמודי שש בחלק התשובות סימן ז מה שכתב בזה, (והדבר ידוע ומפורסם ששחיטת עדתינו תמיד עמדה על הרמה הגבוהה ביותר בכשרות ובשביל זה הרבים סומכים רק עליה ומוכנים להזיז מממונם בשביל לקנות דוקא בכשרות של עדתינו כדי שלא יבוא אל פיהם ח"ו בשר שיש בו חשש כלדהו, ואיך אפשר שדוקא בענין זה של צומת הגידין שיש בו חשש לטריפה ממש נהיה שחיטת עדתינו המקילים הגדולים ביותר, אתמהא).

עוד באתי להרחיב היריעה אודות מה שהיו שטוענים שהיות וזה שינוי מראה וכבר כתב הש"ך ששינוי מראה כשרה, וז"ל בסימן מג ס"ק ד: דשינוי בשר טריפה משום דחשבינן ליה כאלו נתמסמס דאין אנו בקיאים בגרידה שהרופאים גוררים כדלקמן ס"ס נ' אבל שינוי מראה לחוד כשרה דדוקא כשנפלה לאור הוא דטרפה כשהוריקה הטחול ככרתי בסומכיה לקמן סי' נ"ב וכן דעת מהרש"ל, עכ"ל. ולפי זה נמצא דבשינוי מראה בעלמא כשירה.

אבל הנידון אינו דומה לראיה כי בנידון דידן לכו"ע זה אינו שינוי מראה לחוד אלא נתוסף לזה לקותא קלה או חזקה וודאי דאין לדנו כשינוי מראה בעלמא ובהכרח לומר דלא גרע ממה שכתב בשו"ע תלת זימני, בסימן מוח סעיף ה כתב 'אם נתמסמס בשר זה עד שהרופא גוררו, חשוב כניטל. הגה: ואין אנו בקיאים בבשר שהרופא גוררו ולכן כל מקום שנשתנה מראית הבשר דינו כניטל. וכן כתב בסימן נ סעיף ג וז"ל: ואנן שאין אנו בקיאים, כל שנשתנה מראית הבשר לריעותא הוי כניקב שם. ובסימן נה סעיף י כתב וז"ל: ואנן אין אנו בקיאים בבשר שהרופא גוררו, ולכן כל מקום שנשתנה מראית הבשר אינו מציל.

ובפתחי תשובה שם ס"ק ה כתב דאכן בתב"ש סק"ד האריך להחמיר שבכ"מ שנמצא שינוי מראה זהו לקותא ולדידן שא"א בקיאים חיישינן שמא הוי כבשר שהרופא גורדו ע"ש ועיין בתשו' נו"ב חלק יו"ד סי' י"ג שחולק עליו והעלה כהפוסקים הנ"ל דשינוי מראה לחוד לא הוי ריעותא כלל והמחמיר יחמיר לעצמו ותע"ב אבל לאחרים ובפרט במקום הפסד כדאי לסמוך על המקילין. אך בכ"מ שימצא שינוי מראה צריך לבדוק ולעיין אם אין לקותא בבשר, עכ"ל הפתחי תשובה. הרי להדיא דמסקנתו להלכה דבכל מקום שימצא שינוי מראה צריך לבדוק ובנ"ד דיש לקותא ואין אנו בקיאים בבדיקת צוה"ג לא תועיל הבדיקה ואין להכשיר אותו.

ומש"כ הש"ך בסי' נ"ו סקי"א דשינוי מראה אינו ריעותא ואינו מצריך בדיקה ומ"מ טוב להחמיר ולבדוק, היינו דווקא בשינוי מראה בלא שום לקותא בבשר וכמדויק בלשונו "שינוי מראה לחוד", וע"ש עוד, אבל בנידון דידן שיש גם קצת מסמוס בשר שהבודקים מסירים בסכין בזה ודאי לא יכשיר הש"ך, ופשוט הוא.

עוד כתב בנודע ביהודה (שם) וז"ל דכשהבשר לקוי שוב זה ראייה שגם המראה מחמת לקותא היא ואף שרק המראה לחוד שלט מעבר לעבר והלקותא רק מצד אחת טריפה. ע"כ. הרי לנו דכשיש לקותא זה מוכיח על שינוי המראה שאינו שינוי בעלמא אלא שינוי בשר והוא לקותא (וע"ע רמ"א יו"ד סימן מ"ג סעיף ב' ובש"ך שם סק"ד החילוק בין שינוי מראה לשינוי בשר הנקרא ריעותא).

ואגב אורחא נימא מילתא שאמר לי אחד מן המורים שאם באים לפניו עם עופות כאלו (שאנו דנים עליהם פה) הוא אומר להם שיתנו אותם לאחינו הספרדים ההולכים לאורו של מרן הב"י, וסברתו דכל מה שיש לחוש הוא ע"פ דברי הרמ"א ובשביל זה אי אפשר להתיר, והוא דוקא לבני אשכנז היוצאים ביד רמ"א, אבל לבני ספרד הנוהגים בכל דבריהם כדעת מרן הב"י יש להתיר.

והנה זה אינו, דגם הב"י (בפי' הטור) הביא דברי המרדכי (חולין סי' תרמח) דאי איכא ריעותא בצומת הגידין ואינו יודע אם נפסק צומת הגידים כתב בה"ג דאין בקיאים בטרופות ויש לאסור, עכ"ל. הגם דבשו"ע לא הזכיר דברי המרדכי (ורק הרמ"א הביאו) ולכאורה יש מקום לומר דלהלכה לא סבירא ליה הכי ויש צד שלבני ספרד אין צורך לחוש לזה, אולם זה אינו ראייה לפי כללי הבית יוסף דלפעמים לא האריך בפסקי השו"ע כמו בפירושו ואכמ"ל, ולענ"ד נראה פשוט דגם לבני ספרד נקטו בזה כדברי הרמ"א וכהמרדכי שהובא בבית יוסף דבספר זבחי צדק ובכף החיים הביאו האי דינא בפשיטות ודנו בו הלכה למעשה, הרי שגם גדולי ספרד הורו בזה דאנן לא בקיאין, וגם שאלתי לחכמי ספרד שמתעסקים בשחיטות ובדיקות החיים אתנו היום לאוי"ט ואמרו לי שלקותא זו היא ריעותא ממש וודאי שאי אפשר להתירה, וכך מקובל בידם מדורות עברו שכל ריעותא במקום צומת הגידין אין להתיר.

והנה הגם שאין אני יכול להכניס את ראשי בין ההרים הגבוהים ולהכריע הלכה כמאן, אך מצד והייתם נקיים מצאתי חוב לעצמי להבהיר קדם מרן שליט"א הטעם להוראה היוצאת מבית מדרשינו היכל הוראה שאין באפשרותי לסור מהדרך וההוראה המסורה בידי מאאמו"ר זצוק"ל ואת הוראתו קבלו בשחיטה המהודרת של העדה החרדית פעה"ק ירושלים תו"ב בלי שום שינוי וכפי שכתב בספריו כמו שהבאתי לעיל וודאי שאין אני יכול לסור מהוראתו.

וברור הדבר אצלי בלא ספק כל דהו דגם מעכת"ה שליט"א טפי ניחא ליה באם תמצא דרך שלא נצטרך להכנס לדוחקים כלל והוא באופן שישנו את אופן ההזרקות כלומר שיתנו הזריקה בביצים לפני שנולד האפרוח ובאופן זה אין כלל חשש כמו שכתב אאמו"ר זצוק"ל בקנה בשם (ח"ד סימן מז) לרבני ארה"ב וז"ל: והנה גם אנחנו לפני רבות בשנים חקרנו ודרשנו היטב בבירור נידון זה וראינו כי לפי האופן שהאפרוחים מונחים מקופל ומגולגל בתוך רוחב חלל הביצה ואינו ממלא כל אורך הביצה וכך הם מונחים עד שעת בקיעתה ויצאתה לאויר העולם, ומכיון שהמקום המיועד להכנסת המחט להזריק דרך שם הוא בחלק העליון של הביצה ואין המחט מגיע כלל לתוך גוף האפרוח כי אז האפרוח מתקלקל לגמרי עוד בעודו בביצתו ולא יצא לאויר העולם, וממילא אין בזה שום חשש טריפות, ע"כ. וכן אמר לי כ"ק מרן האדמו"ר מהר"א מסאטמאר שליט"א שמשמש רב ופוסק באחד מגדולי המשחטות באמריקה שגם הוא בדק וראה שכן הוא הדבר, וכן עושים שם באמריקה. ולפי"ז ודאי שאם

יפעלו אצל הרשויות כאן והם יניחו לעשות כן בכל המדגרות יהיה בזה הצלה גדולה לכשרות העופות ולא יצטרכו לסמוך על משגיחים שכידוע שקשה לעקוב אחר זה ובפרט שלפי המצב דהיום ההזרקות נעשות בקצב מהיר מאוד עד שכמעט אי אפשר לעמוד על זה בדיוק (שכן המקום הראוי למתן הזריקה הוא מקום קטן מאוד שצריך תשומת לב מרובה להזריק במקום ההוא, וכל זמן שמגדלי העופות היו בעלי משקים קטנים היתה אפשרות להזריק באיטיות ובתשומת לב אבל כיום שבדרך כלל בעלי המשקים הקטנים פרשו ממלאכתם ורוב תצורות העופות מסופקת לשוק על ידי בעלי משקים גדולים שמגדלים אלפי עופות וכדי לחסוך בכסף הם מעמידים פועלים תאילנדים, שמבצעים את ההזרקות במהירות) ובשביל זה התעוררו הבעיות בצומת הגידין, כידוע.

והנה אף שכאמור כבר דן בזה אאמו"ר וצוק"ל לפני שנים רבות והיה מקום לשאול למה לא פעל להנהיג גם בא"י את ההזרקה בביצים ובאמת אין מקום לתמיהה זו כלל, שהרי בימים עברו מגדלי העופות היו בעלי משקים קטנים ולא היה להם ציוד לבצע את ההזרקות על ידי מכונות שעלו הון רב וגם המזריקים היו מומחים במלאכתם והיו נותנים את הזריקות במקום הראוי והמדויק בשוק, כידוע לעוסקים בזה וכמו שכתב הגאון הגדול חבר הבד"צ ר' נפתלי הרצקא פרנקל שליט"א (ה' ישלח לו רפואה שלימה מן השמים יחזקה ויאמצהו שיוכל לשוב לעבודת הקודש) בתשובתו לועד השחיטה מיום ט"א תשע"ד וז"ל: ואילו היה היום דרך הזריקה כמו בזמן המנחת יצחק וודאי לא היה צריך לשנות אלא להמשיך ולהזריק לתוך הירך צד העליון ובפרט שכבר הורה זקן, אבל לאחר העיון נראה שיש עתה שינויים גדולים בסדרי הזריקות מאז ועד עתה, עכ"ל. (ובסיום דבריו כתב יותר מזה דעל ועד השחיטה לפעול שיעשו הזריקות על ידי אומנים [כמקדמת דנא, לא תאילנדים] ובמתינות שיסתכלו איפה הם מזריקים ו(שלדעתו כהיום) עדיף שיזריקו בחזה העוף, ולא בשוק שעל זה לא שייך החזקה של אין אומן מרע אומנותו דרואין דלאחר כמה שבועות יש ריעותא באותה ירך שעשו בה הזריקה ויש בזה הפסד ממוון ישראל ובעיקר יש בזה חשש לטריפות שהחמיר הרמ"א מאוד בסי' נ"ו שאין אנו בקיאים בבדיקות צומת הגידין, עכ"ל, ע"כ. לא כן עכשיו שמגדלי העופות הם בעלי משקים גדולים של אלפי עופות ודאי גם להם נוח יותר שמלאכת ההזרקה תתבצע עוד במדגרה דהיינו בביצה עוד קודם בקיעת העופות ולא תהיה מלאכה זו מוטלת עליהם כלל.

ומאת מרן כתר"ה שליט"א הסליחה רבה על כי נטו אשורי מדרכו הקדושה כי כך היא דרכה של תורה, ואת והב בסופה, וצור ישראל יצילנו משגיאות ומתורתו יראינו נפלאות להבין ולהורות הלכה לדורות כאמיתה של תורה בלי שום פנייה חס ושלוש כן יהי רצון אמון.

ומעלת כתר"ה עוד ינוב בשיבה דשנים ורעננים, בטוב ובנעימים, לאריכות ימים ושנים, לזכות את הרבים בפסקים ובהוראת דרכי ישרים, עדי יעמוד הכהן לאורים ותומים.

הכו"ח בצערי"ך ירושלים

משה בראנדסדאפער